

Стащук О.В.,

д.е.н., професор кафедри фінансів,

Волинський національний університет ім. Лесі Українки

Михалюк В. А., Михайлова К. С.,

студентки 2 курсу факультету економіки та управління,

Волинський національний університет імені Лесі Українки

ВАЛЮТНИЙ РИНОК УКРАЇНИ

Останні світові події свідчать про важливість впливу валютної сфери на економіку. Розгортання кризи в глобальному масштабі показало, наскільки тісно взаємопов'язані грошово-кредитна і фінансова сфери, наскільки процеси, що відбуваються в них, можуть бути синхронізовані в часі, наскільки глобальним може бути їх географічний розподіл і що, якщо існує певна збіг обставин. До цих обставин можна віднести ступінь їхнього впливу на основні сфери економічної діяльності. Валютні відносини наділені ознаками неупорядкованості, оскільки виявляють дії та прагнення окремих економічних суб'єктів з розмаїттям їх інтересів і мотивацій. Валютний ринок, таким чином, функціонує як об'єктивний організатор валютних відносин, який сегментує та організовує зусилля різних економічних суб'єктів, а також здійснює своєрідне регулювання, надаючи зворотний вплив на валютні відносини. Тому необхідність існування валютного ринку викликана необхідністю організації валютних відносин. Валютний ринок України, як і валютні ринки інших країн світу, значною мірою відображає стан економіки країни.

Сьогодні ситуація на міжбанківському валютному ринку України все ще характеризується переважанням попиту на валюту клієнтів банків над пропозицією. Як наслідок, зросли операції з купівлі-продажу банками іноземної валюти клієнтам, що дещо зменшило обсяги чистого продажу банками іноземної валюти клієнтам. Однак це лише трохи зменшило чистий продаж валюти Нацбанку. Тому в безготівковому сегменті валютного ринку обмеження банків на курсоутворення досі існують. Банки повинні продовжувати здійснювати

безготівкові обмінні операції з клієнтами за курсом, де нижня межа – офіційний курс, а верхня – офіційний курс +1% [1].

Коливання на валютному ринку в основному пов'язані з суб'єктивним фактором і небезпечною поведінкою фізичних осіб на валютному ринку на тлі оголошення мобілізації Російської Федерації. Деякі операції на валютному ринку здійснюються в безготівковому сегменті, де зокрема імпортери та експортери продають і купують безготівкову валюту. Таким чином імпортери можуть купувати валюту за курсом, близьким до курсу, за яким експортери продають валюту. У разі дефіциту на ринку НБУ закриває його шляхом продажу валюти з міжнародних резервів.

Станом на 1 липня 2022 року міжнародні резерви НБУ скоротилися до \$22,8 млрд, тобто на \$2,3 млрд у червні. Основним напрямком скорочення міжнародних резервів у червні стало те, що Національний банк продав на ринку іноземної валюти на суму майже \$4 млрд, а виплати в іноземній валюті з обслуговування та погашення державного боргу склали близько \$0,8 млрд. доларів. Натомість надходження іноземної валюти (близько 2,8 млрд. дол. США) на рахунки Уряду України в Національному банку України сприяли підтриманню міжнародних резервів. Особливо 967,4 млн дол. Сполучені Штати отримали від Світового банку 779,0 млн дол. Від уряду США - Канади 479,4 млн дол. США - від Японського агентства міжнародного співробітництва 354,2 млн дол. США - валюта від розміщення облігацій внутрішньої державної позики [2].

Нацбанк відмовляв громадянам у поданні банківських документів, що підтверджують переміщення валютних цінностей за межі України, зокрема документів про зняття готівки з власних рахунків. Українці, на рахунки яких наклав арешт орган державної виконавчої влади або ФОП, мають право розпоряджатися власними коштами. Якщо клієнт, на кошти якого накладено арешт, відкриває рахунок у цьому банку, клієнти можуть відкрити такий рахунок і проводити без урахування арешту кошти до закінчення воєнного стану в Україні.

Готівковий ринок під час воєнного стану працює в обмеженому режимі. Банки можуть продавати іноземну валюту через касу лише в тому обсязі, в якому вони її купили у населення. До війни готівка майже вільно перебігала між

готівковим і безготівковим сегментами ринку, і населення могло вільно купувати валюту в банках.

Основною причиною курсових коливань готівкової частини валютного ринку до новин про мобілізацію в росії була тимчасова відсутність готівки в касах деяких банків. Для вирішення цієї проблеми Національний банк проводить операції грошового забезпечення готівкою системно значущих банків.

Визначення нового рівня офіційної ціни має обмежений вплив на ціни. Головними чинниками прискорення інфляції сьогодні є наслідки війни на постачання товарів і послуг і витрати на логістику, а також зростання цін на товари на світовому ринку. Водночас фіксація офіційного курсу гривні до долара на більш стабільному рівні дозволяє Національному банку підтримувати курсову стабільність і контролювати динаміку цін в Україні.

Звичайно, в умовах війни зросли видаткові потреби у використанні, і, можливо, зменшилися доходи. Але для того, щоб економіка продовжувала стабільно функціонувати, необхідно зробити декілька кроків: визначення справді критичних пріоритетних напрямків витрат, збільшення доходів бюджету з потенційних джерел, фінансування дефіциту бюджету не за рахунок емісії. НБУ України, а й залучає заощадження до власників справедливою винагородою – прибутковістю.

В умовах воєнного стану в національній економіці спостерігаються зміни курсу української валюти. Це призводить до зменшення обсягів інвестицій та експорту, погіршення соціально-економічної ситуації та зuboжіння населення. Режим роботи всіх видів валюти в країні та потенційний фактор її подальшого інноваційно-цифрового економічного розвитку. У воєнний період курсові коливання мають більш різноманітний і потужний вплив як на національну економіку, так і на світову економіку, тому проблеми стабілізації валютного курсу оцінюють необхідність більш глибоких досліджень науковців і практиків таких як українських фінансистів.

Література

1. Валютний ринок під час війни: НБУ роз'яснив зміни в регулюванні та їх логіку. URL: <https://finbalance.com.ua/news/valyutniy-rinok-pid-chas-viyni-nbu-roz-yasniv-zmini-ta-kh-lohiku> (дата звернення 05.11.2022 р.)
2. Випробування війною: ситуації в економіці та на фінансових ринках України.
URL: https://lb.ua/blog/bogdan_danylysyn/523177_viprobuвання_viynoyu_situatsii.html (дата звернення 05.11.2022 р.)
3. Для збалансування валютного ринку та підтримання стійкості економіки в умовах війни. URL: <http://www.golos.com.ua/article/362451> (дата звернення 05.11.2022 р.)
4. Нові зміни на валютному ринку в умовах війни – постанова НБУ. URL: https://buh.ligazakon.net/news/212909_nov-zmni-na-valyutnomu-rinku-v-umovakh-vyni--postanova-nbu (дата звернення 05.11.2022 р.)